

Legislativní rada vlády

Č.j. 1350/10

V Praze dne 3. února 2011

Výtisk č.:

S t a n o v i s k o

Legislativní rady vlády k návrhu zákona o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim

I.

K celkovému zaměření návrhu

Cílem předloženého návrhu zákona je v první řadě vyřešit tíživou situaci České republiky v rámci Evropské unie, neboť Česká republika je posledním členským státem Evropské unie, který závazek na zakotvení trestní odpovědnosti právnických osob do svého právního řádu dosud neprovedl. Za této situace hrozí České republice řízení o porušení předpisů Evropské unie a uložení finanční sankce.

Navržená právní úprava napomůže efektivněji v trestním řízení postihovat majetek právnické osoby v případech, kdy ke spáchání trestného činu došlo prokazatelně v zájmu nebo jménem právnické osoby a nelze přitom dovodit trestní odpovědnost konkrétní fyzické osoby, ačkoliv o spáchání trestného činu není pochyb. Navržený zákon umožní dále postihovat i taková protiprávní jednání, u nichž se dosud daří fyzickým osobám vyhnout trestní odpovědnosti s poukazem na kolektivní rozhodování právnické osoby. Tomu odpovídá i možnost ukládat v trestním řízení citelné tresty i v těch případech, kdy porušování právních předpisů je běžným standardem při činnosti právnické osoby, například v ekologii.

Absence uvedeného zákona v českém právním řádu také znemožňuje vyhovoat žádostem jiných členských států Evropské unie o uznání a výkon rozhodnutí směřující vůči právnickým osobám jako pachatelům trestné činnosti.

V návrhu je vymezení okruhu trestných činů, na něž by se mohla uplatnit trestní odpovědnost právnických osob, navrženo ve 2 variantách (viz § 8 návrhu). Podle varianty I se má jednat o taxativní výčet trestných činů, podle varianty II má zákon obsahovat obecnou formulaci, podmiňující možnost trestní odpovědnosti právnické osoby povahou věci.

Tato varianty jsou vládě předloženy k rozhodnutí.

Volba varianty se promítá do dalších ustanovení, jež jsou rovněž navržena variantně (§ 25).

II.

Vztah k právu EU

Návrhu zákona se týkají tyto předpisy EU:

- Rámcové rozhodnutí Rady 2000/383/SVV ze dne 29. května 2000 o zvýšené ochraně trestními a jinými sankcemi proti padělání ve spojitosti se zaváděním eura,
- Rámcové rozhodnutí Rady 2001/413/SVV ze dne 28. května 2001 o potírání podvodů a padělání bezhotovostních platebních prostředků,
- Rámcové rozhodnutí Rady 2002/475/SVV ze dne 13. června 2002 o boji proti terorismu ve spojení s Rámcovým rozhodnutím Rady 2008/919/SVV ze dne 28. listopadu 2008, kterým se mění Rámcové rozhodnutí 2002/475/SVV o boji proti terorismu,
- Rámcové rozhodnutí Rady 2002/629/SVV ze dne 19. července 2002 o potírání obchodování s lidmi,
- Rámcové rozhodnutí Rady 2002/946/SVV ze dne 28. listopadu 2002 o posílení trestního rámce s cílem zabránit napomáhání k nepovolenému vstupu, tranzitu a pobytu,
- Rámcové rozhodnutí Rady 2003/568/SVV ze dne 22. července 2003 o boji s korupcí v soukromém sektoru,
- Rámcové rozhodnutí Rady 2004/68/SVV ze dne 22. prosince 2003 o boji proti pohlavnímu vykořisťování dětí a dětské pornografii,

- Rámcové rozhodnutí Rady 2004/757/SVV ze dne 25. října 2004, kterým se stanoví minimální ustanovení týkající se znaků skutkových podstat trestných činů a sankcí v oblasti nedovoleného obchodu s drogami,
- Rámcové rozhodnutí Rady 2005/222/SVV ze dne 24. února 2005 o útocích proti informačním systémům,
- Rámcové rozhodnutí Rady 2008/841/SVV ze dne 24. října 2008 o boji proti organizované trestné činnosti,
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/99/ES ze dne 19. listopadu 2008 o trestněprávní ochraně životního prostředí,
- Rámcové rozhodnutí Rady 2008/913/SVV ze dne 28. listopadu 2008 o boji proti některým formám a projevům rasismu a xenofobie prostřednictvím trestního práva,
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/52/ES ze dne 18. června 2009 o minimálních normách pro sankce a opatření vůči zaměstnavatelům neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí,
- Rámcové rozhodnutí Rady 2006/783/SVV ze dne 6. října 2006 o uplatňování zásady vzájemného uznávání příkazů ke konfiskaci,
- Rámcové rozhodnutí Rady 2005/214/SVV ze dne 24. února 2005 o uplatňování zásady vzájemného uznávání peněžitých trestů a pokut,
- Úmluva o ochraně finančních zájmů Evropských společenství, vypracovaná na základě článku K.3 Smlouvy o Evropské unii,
- Protokol k Úmluvě o ochraně finančních zájmů Evropských společenství, vypracovaný na základě článku K.3 Smlouvy o Evropské unii,
- Druhý protokol k Úmluvě o ochraně finančních zájmů Evropských společenství, vypracovaný na základě článku K.3 Smlouvy o Evropské unii.

Návrh zákona je s právem EU plně slučitelný.

III.

Způsob projednání návrhu

Návrh zákona byl projednán v připomínkovém řízení, jehož výsledky jsou uvedeny v části V. předloženého materiálu. Podle předkladatele je předložen

s rozporem s Národním bezpečnostním úřadem, který požaduje, aby do taxativního výčtu trestných činů uvedených v § 8 (Varianta I) byly doplněny trestné činy vyzvědačství (§ 316 trestního zákoníku), ohrožení utajované informace (§ 317 trestního zákoníku) a ohrožení utajované informace z nedbalosti (§ 318 trestního zákoníku).

Návrh zákona byl projednán všemi pracovními komisemi Legislativní rady vlády. Legislativní rada vlády projednala návrh zákona na své schůzi dne 3. února 2011.

Návrh zákona byl projednán Grémiem pro regulační reformu a efektivní veřejnou správu, jehož stanovisko je obsaženo v příloze k tomuto stanovisku Legislativní rady vlády.

IV.

Návrh změn

Legislativní rada vlády doporučuje vládě návrh zákona o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim upravit takto:

K části první

Nadpis části první uvést tučně velkými písmeny.

K § 3

Ustanovení § 3 vypustit.

V návaznosti na to následující paragrafy návrhu zákona přečíslovat, a to včetně odkazů na ně.

K dosavadnímu § 7

1. V odstavci 1 čárku na konci písmene b) nahradit tečkou a písmena c) až e) vypustit.
2. V odstavci 2 slova „v právnické“ nahradit slovy „na právnické“.

K části druhé

Nadpis části druhé uvést tučně velkými písmeny.

K § 8

1. Legislativní rada vlády **doporučuje vládě přijmout variantu I.**
2. Ve variantě I slova „Evropských společenství“ nahradit slovy „Evropské unie“.
3. Ve variantě II slova „není-li jejich spáchání právnickou osobou vyloučeno jejich povahou“ nahradit slovy „není-li jejich spáchání právnickou osobou z povahy věci vyloučeno“.

K dosavadnímu § 9

1. V odstavci 1 písm. c) čárku za slovem „následku“ vypustit.
2. V odstavci 1 písm. d) za slovo „zaměstnanec“ vložit slova „nebo osoba v obdobném postavení (dále jen „zaměstnanec“)“.
3. V odstavci 2 úvodní části ustanovení slova „trestný čin“ vypustit.
4. V odstavci 2 písm. b) slovo „písmeni“ nahradit slovy „odstavci 1 písm.“.
5. V odstavci 4 písm. b) slova „ale její vznik je neplatný“ nahradit slovy „ale soud rozhodl o neplatnosti právnické osoby“.

K dosavadnímu § 10

Odstavec 4 vypustit.

K dosavadnímu § 11

1. V odstavci 1 slova „kteréhokoliv jiného právního“ nahradit slovy „všechny její právní“ a část věty za středníkem vypustit.
2. V odstavci 3 slovo „přiměřeně“ nahradit slovem „obdobně“.
3. V odstavci 4 slovo „Přiměřeně“ nahradit slovem „Obdobně“.

K dosavadnímu § 13

Ustanovení uvést v tomto znění:

„§ X

Promlčení trestní odpovědnosti

Na promlčení trestní odpovědnosti právnických osob platí obdobně § 34 trestního zákoníku.“.

Za dosavadní § 13 vložit nové ustanovení a uvést je v tomto znění:

„§ X

Vyloučení z promlčení

V A R I A N T A I

Uplynutím promlčecí doby nezaniká trestní odpovědnost za trestný čin teroristického útoku (§ 311 trestního zákoníku), pokud byl spáchán za takových okolností, že zakládá válečný zločin nebo zločin proti lidskosti podle předpisů mezinárodního práva.

V A R I A N T A II

Uplynutím promlčecí doby nezaniká trestní odpovědnost

- a) za trestné činy uvedené v hlavě třinácté zvláštní části trestního zákoníku, s výjimkou trestných činů založení, podpory a propagace hnutí směřujícího k potlačení práv a svobod člověka (§ 403 trestního zákoníku), projevu sympatií k hnutí směřujícímu k potlačení práv a svobod člověka (§ 404 trestního zákoníku), popírání, zpochybňování, schvalování a ospravedlňování genocidia (§ 405 trestního zákoníku), a to i pokud byly v minulosti spáchány činy, které by nyní měly znaky těchto trestných činů,
- b) za trestné činy rozvracení republiky (§ 310 trestního zákoníku), teroristického útoku (§ 311 trestního zákoníku) a teroru (§ 312 trestního zákoníku), pokud byly spáchány za takových okolností, že zakládají válečný zločin nebo zločin proti lidskosti podle předpisů mezinárodního práva.“.

Volba varianty I nebo II závisí na tom, zda bude v dosavadním § 8 zvolena varianta I nebo II.

K části třetí

Nadpis části třetí uvést tučně velkými písmeny.

K dosavadnímu § 16

1. V odstavci 1 větu druhou nahradit větou „Trest zrušení právnické osoby nelze uložit, vylučuje-li to povaha právnické osoby.“.

2. Odstavce 2 a 3 vypustit a v návaznosti na to dosavadní odstavce 4 a 5 označit jako odstavce 2 a 3.

K dosavadnímu § 17

1. V odstavci 3 větu druhou vypustit.
2. Odstavec 4 vypustit.

K dosavadnímu § 18

1. V odstavci 2 slova „, zejména přihlédne k tomu, jaké prostředky nebo věci jsou zcela nezbytně potřebné k výkonu její činnosti“ vypustit.
2. Odstavec 3 vypustit.

K dosavadnímu § 19

V dosavadním § 19 větu druhou vypustit.

K dosavadnímu § 20

Odstavec 2 vypustit a zároveň zrušit označení odstavce 1.

K dosavadnímu § 22

1. V odstavci 1 slova „nebo o“ nahradit čárkou , za slovo „výpomoc“ vložit slova „nebo příspěvek“ a před slovo „veřejné“ vložit slova „jakékoliv jiné“.
2. V odstavci 3 za obě slova „výpomoci“ vložit slovo „, příspěvky“ a za obě slova „nebo“ vložit slova „jakékoliv jiné“.

K dosavadnímu § 23

1. V odstavci 1 větě druhé a v odstavci 2 větě první slovo „veřejného“ nahradit slovem „hromadného“.
2. V odstavci 2 větu poslední nahradit větou „Údaje umožňující identifikaci fyzické osoby nebo právnické osoby, která je odlišná od odsouzené právnické osoby, uvedené ve výroku rozsudku a v jeho odůvodnění musí být před uveřejněním anonymizovány.“.

K dosavadnímu § 25

Legislativní rada vlády **doporučuje vládě přijmout variantu I**; volba varianty I nebo II závisí na tom, zda bude v dosavadním § 8 zvolena varianta I nebo II.

K části čtvrté

Nadpis části čtvrté uvést tučně velkými písmeny.

K dosavadnímu § 28

1. Nadpis paragrafu uvést v tomto znění:

„Vztah k řízení o správním deliktu“.

2. V odstavci 1 slova „; to nevylučuje uložení nucené správy nebo jiného nápravného opatření podle jiného právního předpisu“ vypustit.
3. V odstavci 2 slova „v předepsaném řízení“ vypustit.
4. V § 28 doplnit odstavec 3 a uvést jej v tomto znění:

„(3) Stanoví-li jiný zákon ve věcech správních deliktů právnických osob lhůtu pro zánik odpovědnosti, nezapočítává se do jejího běhu doba, po kterou se pro tentýž skutek vedlo řízení podle tohoto zákona.“.

K dosavadnímu § 32

1. V odstavci 3 větu druhou vypustit.
2. V odstavci 5 větu druhou nahradit větou „Na trvání těchto opatření a na nakládání se složenou částkou platí obdobně § 73a odst. 4 věta první a § 73a odst. 5 trestního řádu.“.
3. V odstavci 10 slova „tohoto ustanovení“ nahradit slovy „odstavců 1 až 9“.
4. V § 32 doplnit odstavec 11 a uvést jej v tomto znění:

„(11) Přeměnou se pro účely tohoto zákona rozumí sloučení, splynutí nebo rozdělení právnické osoby, převod jmění na společníka, změna právní formy právnické osoby nebo přemístění sídla právnické osoby do zahraničí.“.

K dosavadnímu § 33

V odstavci 5 slova „a v případě právnické osoby uvedené v § 17 odst. 4 také České národní bance“ vypustit.

K dosavadnímu § 34

1. V odstavci 5 větu druhou nahradit větou „Osobu lze ustanovit opatrovníkem jen s jejím souhlasem.“.
2. V odstavci 6 slova „; opatrovník však nemůže právnické osobě zvolit obhájce“ vypustit.

K dosavadnímu § 35

Odstavec 2 vypustit a v návaznosti na to dosavadní odstavec 3 označit jako odstavec 2.

K dosavadnímu § 36

1. Ustanovení odstavce 1 uvést v tomto znění:
„(1) Jestliže se osoba, která za právnickou osobu činí úkony podle § 34, bez dostatečné omluvy nedostaví, může být předvedena, pokud byla řádně předvolána.“.
2. V odstavci 2 větě první slova „Jestliže se“ nahradit slovem „Jestliže“.

K části páté

Nadpis části páté uvést tučně velkými písmeny.

K dosavadnímu § 44

V odstavci 4 slovo „přiměřeně“ nahradit slovem „obdobně“.

K dosavadnímu § 46

V odstavci 4 slovo „přiměřeně“ nahradit slovem „obdobně“.

K části šesté

1. Nadpis části šesté uvést tučně velkými písmeny.
2. Slova „1. září 2011“ nahradit slovy „1. ledna 2012“.

K důvodové zprávě

1. Důvodovou zprávu upravit tak, aby odpovídala vládou schválenému návrhu zákona.

2. Číslování stránek důvodové zprávy navázat na číslování stránek vládního návrhu zákona.
3. Na dosavadní straně 1 důvodové zprávy slova „ministerstvo spravedlnosti“ nad nadpisem důvodové zprávy vypustit.

K rozdílové tabulce

Do této tabulky promítnout změnu předloženého návrhu zákona schválené vládou.

V.

Závěr

Legislativní rada vlády doporučuje vládě s c h v á l i t návrh zákona o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění varianty č. I uvedené v § 8 a v § 25 návrhu zákona, a přijmout k němu usnesení vlády a v něm stanovit:

„V l á d a

I. s c h v a l u j e návrh zákona o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim s úpravami podle připomínek obsažených ve stanovisku Legislativní rady vlády, ve znění varianty č. ... uvedené v § 8 a v § 25 návrhu zákona, a podle závěrů vlády;

II. u k l á d á ministru spravedlnosti vypracovat konečné znění vládního návrhu zákona podle bodu I tohoto usnesení;

III. p o v ě ř u j e

1. předsedu vlády, aby předložil vládní návrh zákona podle bodu I a II tohoto usnesení předsedkyni Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky k dalšímu projednání s upozornění, že tento vládní návrh zákona se týká členství České republiky v Evropské unii,

2. ministra spravedlnosti, aby odůvodnil vládní návrh zákona v Parlamentu České republiky.“.

JUDr. Jiří P o s p í š i l
ministr spravedlnosti
a předseda Legislativní rady vlády

Grémium pro regulační reformu a efektivní veřejnou správu

K č. j.: MV-10098-2/EVS-2011
AVS 1350/10

V Praze dne 25. ledna 2011

S t a n o v i s k o č. 6
Grémia pro regulační reformu a efektivní veřejnou správu

k
návrhu zákona o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim

I.
Cíl návrhu

Návrh zákona zavádí trestní odpovědnost právnických osob za jednání, k jejichž postihu zavazují ČR mezinárodní smlouvy a právní předpisy ES/EU. Předmětný návrh zákona se předkládá na základě usnesení vlády č. 676 ze dne 22. září 2010, podle něhož má ministr spravedlnosti předložit vládě k projednání do 31. prosince 2010 návrh zákona o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim. Návrh byl zpracován Ministerstvem spravedlnosti.

II.
Soulad s Obecnými zásadami pro hodnocení dopadů regulace

Hodnocení dopadů regulace podle Obecných zásad pro hodnocení dopadů regulace (RIA) nebylo na tento návrh zákona aplikováno na základě výjimky udělené předsedou Grémia pro regulační reformu a efektivní veřejnou správu dne 20. ledna 2010 v souladu s článkem 3 části první (procesní pravidla) Obecných zásad pro hodnocení dopadů regulace (RIA), jež byly schváleny usnesením vlády č. 877 ze dne 13. srpna 2007. V obecné části důvodové zprávy je výslovně uvedeno, že byla využita tato výjimka.

III.
Způsob projednávání návrhu

S ohledem na skutečnost, že návrh zákona prošel standardním připomínkovým řízením za předchozí vlády, byl rozeslán do zkráceného meziresortního připomínkového řízení na základě výjimky udělené předsedou Legislativní rady vlády, které bylo ukončeno 14. prosince 2010. Žádné připomínky z hlediska vyhodnocení dopadů návrhu nebyly vzneseny. Výsledky připomínkového řízení jsou uvedeny v části V. materiálu. Návrh se předkládá vládě k projednání s rozporem s Národním bezpečnostním úřadem.

IV.

Návrhy na úpravu/ doplnění

Z hlediska hodnocení dopadů regulace se nenavrhují žádné úpravy materiálu.

V.

Závěr

Grémium pro regulační reformu a efektivní veřejnou správu návrh projednalo a doporučuje vládě materiál

schválit v předloženém znění.

Mgr. Radek John, v.r.

předseda Grémia pro regulační reformu
a efektivní veřejnou správu